

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 139/02-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 26. februára 2003 prerokoval prijatú sťažnosť E. K. G., M., Maďarská republika, zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. D. S., K., vo veci porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 10 Cb 367/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 367/00 p o r u š i l právo E. K. G. domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 10 Cb 367/00-45 z 21. augusta 2002 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 367/00 p o r u š i l právo E. K. G. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Krajskému súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 367/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

5. E. K. G. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. E. K. G. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 12 398 Sk (slovom dvanásťtisícristodevät'desiatosem slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne JUDr. D. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 139/02-11 z 20. novembra 2002 bola prijatá s'ťažnosť E. K. G., M., Maďarská republika (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. D. S., K., vo veci porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 10 Cb 367/00.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľka v podaní z 27. januára 2003, ako aj krajský súd vo vyjadrení zo 16. januára 2003 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania.

Z podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala na krajskom súde 15. mája 2000 žalobu proti žalovanej obchodnej spoločnosti EGYM - European Golden Yacca Marketing, GUBAKO, s. r. o., v ktorej žiadala určiť neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti z 15. februára 2000. Krajský súd vytýčil vo veci pojednávanie na 3. december 2001, avšak pojednávanie sa z dôvodu ochorenia sudcu neuskutočnilo. Následne výzvou zo 14. mája 2002 krajský súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky na odstránenie nedostatkov žaloby doručenej krajskému súdu 15. mája 2000, pričom v tejto výzve iba všeobecne citoval príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o náležitostiach žaloby. Právna zástupkyňa sťažovateľky v odpovedi na výzvu krajského súdu z 18. júna 2002 uviedla, že nedostatky žaloby nie sú špecifikované a že podľa jej názoru žaloba neobsahuje také nedostatky, pre ktoré by sa súdne konanie nemohlo uskutočniť, a to už aj vzhľadom na to, že krajský súd už predtým vytýčil termín pojednávania na 3. december 2001. Napokon uznesením krajského súdu č. k. 10 Cb 367/00-45 z 21. augusta 2002, ktoré bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené 26. augusta 2002, krajský súd podľa § 43 ods. 1 a 2 OSP zastavil konanie, pretože žaloba nebola úplná a nedošlo k jej doplneniu ani po výzve uvedeného súdu. Až v tomto uznesení krajský súd konkretizoval nedostatok žaloby spočívajúci v tom, že v žalobe nebolo uvedené sídlo žalovanej spoločnosti.

Podľa názoru sťažovateľky postupom a uznesením krajského súdu došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto sťažovateľka požaduje vydanie nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie uvedených článkov ústavy a dohovoru, rozhodol o finančnom zadosťučinení v sume 10 000,-- Sk a priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

Krajský súd vo svojom vyjadrení zo 16. januára 2003 konštatuje najprv základné skutočnosti vyplývajúce zo spisu sp. zn. 10 Cb 367/00.

Žaloba bola podaná 15. mája 2000. V žalobe bola žalovaná spoločnosť označená obchodným menom, ako aj údajom o registrovaní v obchodnom registri, ale bez uvedenia sídla žalovanej. V priloženom výpise z obchodného registra je uvedené sídlo, a to Námestie mieru 12, Moldava nad Bodvou. Zákonný sudca vytýčil 19. novembra 2001 termín pojednávania na 3. december 2001, pričom na vypracovanom predvolaní je uvedená adresa žalovanej totožná s výpisom z obchodného registra a žalovaná predvolanie 21. novembra 2001 na tejto adrese aj prevzala. Žalovaná podala vo veci samej písomné stanovisko 4. februára 2002. Krajský súd 14. mája 2002 vyzval právnu zástupkyňu žalobkyne (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľky) na odstránenie nedostatkov žaloby z 12. mája 2000, pričom vo výzve je uvedená aj skutočnosť, že ak je účastníkom právnická osoba, musí obsahovať konkrétne údaje na jej identifikáciu, najmä obchodné meno a sídlo. Výzva obsahuje aj poučenie o zastavení konania v prípade neodstránenia nedostatkov návrhu, ako aj trojdňovú lehotu na odstránenie nedostatku. Túto výzvu prevzala právna zástupkyňa žalobkyne 16. mája 2002 a svoje nesúhlasné stanovisko oznámila prípisom z 11. júna 2002 doručeným krajskému súdu 18. júna 2002. Právna zástupkyňa zdôraznila, že výzva nešpecifikuje nedostatky žaloby a že vo veci už bol aj určený termín pojednávania na deň 3. decembra 2001. Napokon krajský súd uznesením z 21. augusta 2002 konanie zastavil pre nemožnosť pokračovať v konaní, lebo nebol odstránený nedostatok žaloby (neuvedenie sídla odporcu) napriek výzve krajského súdu v zmysle § 43 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

V ďalšom krajský súd zdôrazňuje, že podanie žaloby na súde je základným spôsobom uplatnenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, pričom zmyslom tohto práva je umožniť každému reálny prístup k súdu. K odopretiu súdnej ochrany nedochádza, ak osobe bolo umožnené domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde, a to za predpokladu, že súd vo veci riadne konal a rozhodol v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Krajský súd ďalej poukazuje na všeobecné a osobitné náležitosti žaloby v zmysle § 42 a § 79 OSP. V tejto súvislosti má súd skúmať splnenie procesných podmienok. Osobitnými náležitosťami žaloby v prípade právnickej osoby sú aj údaje potrebné na jej identifikáciu (najmä obchodné meno a sídlo). Tieto údaje u registrovanej právnickej osoby musia zodpovedať aktuálnemu výpisu z príslušného registra (spravidla obchodného registra). Neuvedenie sídla neumožňuje presnú identifikáciu a je preto nedostatkom, ktorý bráni riadnemu pokračovaniu v konaní. Za neodstrániteľné nedostatky v rámci procesných podmienok sa považujú také nedostatky, ktoré boli odstrániteľné procesným úkonom účastníka, ale zostali neodstránené napriek procesným úkonom súdu, ktorých obsahom bolo poučenie o možnosti a spôsobe odstránenia nedostatkov s určením primeranej lehoty. Je potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že zastavenie konania pre neodstránené nedostatky v procesných podmienkach je procesným rozhodnutím, ktoré nebráni ďalšiemu uplatneniu práva na súdnu ochranu.

Podľa názoru krajského súdu z obsahu spisu sa javí problematické, či vzhľadom na formuláciu v žalobe o zápise žalovanej v obchodnom registri a vzhľadom na priloženie výpisu z obchodného registra týkajúceho sa žalovanej, ktorý nebol starší ako 3 mesiace, ako aj vzhľadom na úkon krajského súdu a právneho zástupcu žalovanej do zaslania výzvy súdu na odstránenie nedostatkov žaloby 14. mája 2002 nebolo krajskému súdu dostatočne preukázané sídlo žalovanej s prihliadnutím aj na skutočnosť, že nedostatok žaloby sa vo výzve vytyka iba všeobecne. Iba v prípade, že ústavný súd posúdi skutkovú situáciu v čase pred rozhodnutím o zastavení konania ako nepreukazujúcu procesný nedostatok spočívajúci v nedostatočnej identifikácii právnickej osoby neuvedením jej sídla (nesplnením osobitnej náležitosti žaloby podľa § 79 OSP), bude možné považovať postup krajského súdu za nesúladný s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a v dôsledku toho i za porušenie základného práva na súdnu ochranu. V opačnom prípade (pokiaľ krajský súd postupoval v súlade s procesným predpisom) uznesením o zastavení konania nebol porušený čl. 46 ods. 1 ústavy, pričom toto uznesenie nebráni ďalšiemu uplatneniu práva na súdnu ochranu, teda podaniu novej žaloby.

K tvrdenému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sa krajský súd nevyjadril.

Podaním z 27. januára 2003 doručeným ústavnému súdu 30. januára 2003 zaujala sťažovateľka stanovisko k vyjadreniu krajského súdu. V podstate zopakovala skutkové a právne tvrdenia uvedené v sťažnosti a navyše poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 104/96, podľa ktorého záver o tom, či neúplnosť alebo nesprávnosť podania bráni pokračovaniu v konaní, závisí od okolností konkrétneho prípadu, napr. od toho, či ide o konanie sporové alebo nesporné, od doposiaľ známych okolností obsiahnutých v spise a pod. Ďalej poukázala aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 75/99, podľa ktorého „Uznesenie súdu, ktorým sa robí výzva na odstránenie väd podania, obsahuje okrem formálnych náležitostí rozhodnutia, aj údaje o tom, v čom je podanie neúplné alebo nesprávne, ktorá jeho podstatná náležitosť chýba a pod. (napr. v označení účastníka)“. Osobitne zdôraznila, že krajský súd nemá pravdu, pokiaľ poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľke nič nebráni ďalšiemu uplatneniu práva na súdnu ochranu po tom, čo bolo konanie vedené pod sp. zn. 10 Cb 367/00 zastavené. Je tomu tak preto, že žaloba na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia podľa § 131 ods. 1 Obchodného zákonníka musí byť podaná v prekluzívnej trojmesačnej lehote, ktorá však už uplynula. Napokon sťažovateľka rozšírila požiadavku o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia z pôvodne uplatnenej sumy 10 000 Sk na sumu 40 000 Sk a z titulu náhrady trov právneho zastúpenia požiadala o priznanie sumy 13 194 Sk (za tri úkony právnej pomoci po 4 270 Sk a za tri režijné paušály po 128 Sk).

II.

Zo spisu krajského súdu sp. zn. 10 Cb 367/00 vyplývajú nasledovné podstatné skutočnosti.

Žaloba sťažovateľky ako žalobkyne na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia došla krajskému súdu 15. mája 2000. Žalovaná účastníčka konania je v žalobe označená nasledovne:

„Odporca: EGYM – European Golden Yacca Marketing, GUBAKO, spol. s r. o. Moldava nad Bodvou

Zapísaný v obchodnom registri Okresného súdu Košice I v odd. S. r. o., vložka 3684

Výpis z obchodného registra prikkladáme.“

Žalobkyňa požaduje určiť, že uznesenie valného zhromaždenia žalovanej spoločnosti, ktorým sa schválil návrh na podanie žaloby o vylúčenie spoločníčky - sťažovateľky zo spoločnosti, je neplatné.

K žalobe na č. 1. 3 predmetného spisu je pripojený výpis z obchodného registra Okresného súdu Košice I, oddiel: Sro, vložka číslo: 3684/V, z 22. marca 2000. Z výpisu vyplýva, že ide o obchodnú spoločnosť s obchodným menom EGYM – European Golden Yacca Marketing, GUBAKO, spol. s r. o., Moldava nad Bodvou, so sídlom Námestie mieru 12, Moldava nad Bodvou.

Z referátu sudcu z 24. mája 2000 na č. 1. 19 spisu vyplýva, že prikázal vyzvať právnu zástupkyňu žalobkyne doplatiť na súdnom poplatku 1 500 Sk v lehote 10 dní. Právna zástupkyňa výzvu prevzala 13. júna 2000, pričom súdny poplatok v požadovanej výške bol krajskému súdu doručený 26. júna 2000 (č. 1. 20).

Z prípisu právnej zástupkyne žalobkyne z 19. septembra 2001 (č. 1. 38) vyplýva, že táto urguje vytýčenie termínu pojednávania.

Z referátu sudcu z 19. novembra 2001 na č. 1. 32 spisu vyplýva, že nariadil termín pojednávania na 3. december 2001. Z kópie vyhotoveného predvolania, ktorá je pripojená k č. 1. 32 spisu, vyplýva, že žalovaná spoločnosť je označená ako EGYM – European Golden Yacca Marketing, GUBAKO, spol. s r. o., Námestie mieru 12, 045 01 Moldava nad Bodvou. Rovnaké označenie žalovanej je aj na návratke, z ktorej je tiež zistiteľné, že žalovaná predvolanie prevzala 21. novembra 2001, pričom na návratke je nečitateľný podpis

a pečiatka s textom EUROPEAN GOLDEN YACCA MARKETING GUBAKO, s. r. o.,
NÁMESTIE MIERU 12, 045 01 MOLDAVA NAD BODVOU.

Z listu právneho zástupcu žalovanej JUDr. F. K. z 28. novembra 2001, ktorý bol krajskému súdu doručený 29. novembra 2001, vyplýva, že žalovaná žiadala odročiť pojednávanie vytýčené na 3. december 2001 s poukazom na to, že jej nebol doručený rovnopis žaloby, ako aj z dôvodu kolízie pojednávaní.

Z telegramu bez označenia dátumu na č. 1. 37 spisu vyplýva, že krajský súd oznámil právnej zástupkyňi žalobkyne odročenie pojednávania vytýčeného na 3. december 2001, a to na neurčito.

Z referátu sudcu z 22. januára 2002 na č. 1. 39 spisu vyplýva, že nariadil doručiť žalovanej rovnopis žaloby s tým, aby sa žalovaná k žalobe vyjadrila v lehote 7 dní. Právny zástupca žalovanej zásielku prevzal 28. januára 2002.

Na č. 1. 40 a 41 spisu je založené vyjadrenie žalovanej zo 4. februára 2002, ktoré došlo krajskému súdu v dvoch vyhotoveniach 13. februára 2002, pričom obe vyhotovenia sa nachádzajú v spise.

Z referátu sudcu zo 14. mája 2002 na č. 1. 43 spisu vyplýva, že v súlade s ustanovením § 43 ods. 1 OSP treba vyzvať právnu zástupkyňu žalobkyne na odstránenie nedostatkov žaloby z 12. mája 2000. Písomné vyhotovenie výzvy na odstránenie nedostatkov žaloby zo 14. mája 2002, ktoré je pripojené k č. 1. 43 spisu a ktoré je adresované komerčnej právničke JUDr. D. S., znie nasledovne:

„V súlade s ustanovením § 43 ods. 1 O. s. p. Vás žiadame v lehote do 3 dní odo dňa prevzatia tejto výzvy odstrániť vady podania – návrhu zo dňa 12. 5. 2000.

Podľa § 79 ods. 1 O. s. p. v znení platnom v čase podania žaloby, konanie sa začína na návrh. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3 O. s. p.) obsahovať meno, zamestnanie a bydlisko účastníkov, prípadne aj ich zástupcov, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa žalobca dovoľáva a musí byť

z neho zrejmé, čoho sa žalobca domáha. Ak je účastníkom právnická osoba, návrh musí obsahovať údaje potrebné na jej identifikáciu, najmä názov alebo obchodné meno a sídlo; v sporoch medzi podnikateľmi aj údaje o zápise v obchodnom alebo inom registri. Ak sa návrh týka dvojstranných právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovaným (§ 90), nazýva sa žalobou.

V prípade ak vady podania v stanovenej lehote neodstránite, súd konanie zastaví (§ 43 ods. 2 O. s. p.).“

Právna zástupkyňa žalobkyne výzvu prevzala 16. mája 2002.

Z podania právnej zástupkyne žalobkyne z 11. júna 2002 na č. 1. 44 spisu, ktoré bolo krajskému súdu doručené osobne 18. júna 2002, sa dá zistiť, že v súvislosti s výzvou na odstránenie nedostatkov podania právna zástupkyňa poukazuje na skutočnosť, že výzva nešpecifikuje nedostatky žaloby a neurčuje ani, ako sa má podanie žalobkyne opraviť. Ďalej poukazuje na skutočnosť, že vo veci už bolo vytýčené pojednávanie na 3. december 2001, ktoré sa však neuskutočnilo. Vzhľadom na túto skutočnosť je právna zástupkyňa toho názoru, že žaloba neobsahuje také nedostatky, pre ktoré by krajský súd nemohol v konaní pokračovať.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 10 Cb 367/00-45 z 21. augusta 2002 vyplýva, že súd konanie zastavil. V odôvodnení sa uvádza, že hoci právna zástupkyňa žalobkyne 16. mája 2002 prevzala výzvu krajského súdu zo 14. mája 2002 na odstránenie nedostatkov podania s upozornením, že v prípade nesplnenia výzvy sa konanie zastaví, žalobkyňa nedostatok podania v stanovenej lehote neodstránila. Po citácii § 79 ods. 1, § 43 ods. 1 a 2, § 103 a § 19 OSP krajský súd uvádza, že žalobkyňa neuviedla sídlo žalovanej. Keďže so žalovanou označenou tak, ako to je uvedené v žalobe, nemôže krajský súd pokračovať v konaní a keďže žalobkyňa výzvu krajského súdu v stanovenej lehote nesplnila, bolo treba konanie zastaviť.

Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 26. augusta 2002.

III.

K porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo slobody porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Za situácie, keď krajský súd právo na súdnu ochranu odmietol s poukazom na ustanovenie § 43 OSP, teda pre nedoplnenie podania, je potrebné preskúmať, či ide o odmietnutie súdnej ochrany majúce charakter *denegationis iustitiae* (odopretia spravodlivosti).

Podľa § 42 ods. 3 OSP pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. Podanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné.

Podľa § 79 ods. 1 OSP konanie sa začína na návrh. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3) obsahovať meno, zamestnanie a bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, a musí byť z neho zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha. Ak je účastníkom právnická osoba, návrh musí obsahovať údaje potrebné na jej identifikáciu, najmä názov alebo obchodné meno a sídlo; v sporoch medzi podnikateľmi aj údaj o zápise v obchodnom registri alebo v inom registri. Ak sa návrh týka dvojstranných právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovaným (§ 90), nazýva sa žalobou.

Podľa § 43 ods. 1 OSP predseda senátu vyzve účastníkov, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie v určenej lehote opravili alebo doplnili. Poučuje účastníkov aj o tom, ako treba opravu alebo doplnenie urobiť.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia ak sa napriek výzve predsedu senátu podanie neopraví alebo nedoplní a v konaní nemožno pre tento nedostatok pokračovať, súd konanie zastaví. O týchto následkoch musí byť účastník poučený.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň je v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu.

Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 OSP). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu.

Sám Občiansky súdny poriadok to vyjadruje tak, že umožňuje zastaviť konanie podľa § 43 ods. 2 len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky žaloby pokračovať. Pokračovať v konaní chápeme v tomto zmysle ako možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok, akými sú neodstrániteľné alebo neodstránené nedostatky žalôb. Pri zastavení konania musí ísť o prekážky pre akýkoľvek ďalší postup všeobecného súdu, napríklad zo žaloby nie je zistiteľný návrh na rozhodnutie vo veci samej (IV. ÚS 1/02).

Z hľadiska hodnotenia skutkového stavu treba konštatovať, že postup krajského súdu bol protirečivý.

Žaloba bola doručená 15. mája 2000 a už 24. mája 2000 vykonal sudca predbežnú kontrolu splnenia základných náležitostí žaloby, lebo tohto dňa vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky uhradiť doplatok súdneho poplatku. Z toho vyplýva, že v tom čase sa podľa názoru krajského súdu nejavila potreba opraviť alebo doplniť niektoré náležitosti v podanej žalobe. Tomu nasvedčoval aj ďalší postup krajského súdu, keď 19. novembra 2001 rozhodol o vytýčení termínu pojednávania na 3. december 2001. Rovnaký záver treba vyvodiť aj z predvolania, ktoré krajský súd zaslal účastníkom, resp. ich právnym zástupcom, keďže na tomto predvolaní je označené sídlo žalovanej spoločnosti a rovnako je toto sídlo označené aj na návratke doručeny. Správnosť takéhoto postupu krajského súdu potvrdili ďalšie skutočnosti, a to okolnosť, že na označenom mieste sídla žalovaná spoločnosť predvolanie riadne prevzala a neskôr podala aj vyjadrenie k žalobe.

Bez akéhokolvek zistiteľného podkladu alebo podnetu krajský súd v rozpore s dovtedajším postupom výzvou zo 14. mája 2002 požiadal právnu zástupkyňu sťažovateľky o odstránenie nedostatkov žaloby z 12. mája 2000. Pritom síce citoval náležitosti žaloby vyplývajúce z § 79 ods. 1 OSP, avšak neuviedol konkrétne, ktorú náležitosť treba doplniť.

Hoci z podania právnej zástupkyne sťažovateľky z 11. júna 2002 bolo zrejmé, že tejto nie je jasné, aký nedostatok žaloby má krajský súd na mysli, resp. akým spôsobom sa má žaloba opraviť, krajský súd nepovažoval za potrebné konkretizovať nedostatok žaloby a uznesením z 21. augusta 2002 konanie zastavil v zmysle § 43 ods. 2 OSP.

Aplikujúc tieto zásady na konkrétny prípad ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci (možnosť zistenia sídla odporcu) je postup krajského súdu podľa § 43 OSP svojimi účinkami ústavne neudržateľný.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd považuje postup krajského súdu v predmetnej veci za arbitrárny.

Je potrebné napokon uviesť, že nemožno akceptovať argument krajského súdu, podľa ktorého má sťažovateľka možnosť podať novú žalobu. Podanie novej žaloby by v danom prípade nemalo žiaden zmysel, keďže podľa § 131 ods. 1 Obchodného zákonníka žalobu o neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným treba podať v prekluzívnej trojmesačnej lehote, ktorá už dávno uplynula.

V konečnom dôsledku ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svojím postupom a uznesením z 21. augusta 2002 odňal sťažovateľke základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, došlo teda ku denegationis iustitiae.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť v zmysle § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

K porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. II. ÚS 26/95).

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že vzhľadom na konkrétne okolnosti, za akých v tejto veci došlo k zastaveniu konania a následne k zrušeniu uznesenia o zastavení

konania ústavným súdom (2. bod výrokovvej časti tohto nálezu), prichádza v tejto súvislosti do úvahy skúmanie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. porušenia práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

Treba uviesť, že prípad je špecifický tým, že súd vec právoplatne skončil bez rozhodnutia o veci samej, keďže zastavil konanie v zmysle § 43 ods. 2 OSP. Podľa názoru ústavného súdu v takomto prípade nie je možné posudzovať otázku skutkovej a právnej náročnosti veci z pohľadu predmetu konania o veci samej. Musí sa vychádzať z toho, že procesný postup vedúci k zastaveniu konania z dôvodu § 43 ods. 2 OSP je celkom jednoduchý, nenáročný a krátky.

Pri skúmaní ďalšieho kritéria, ktorým je správanie účastníka konania, možno konštatovať, že určitý priet'ah spôsobila aj sťažovateľka, pretože vzhľadom na kvalifikované zastúpenie jej nič nebránilo v tom, aby návrh na začatie konania podala tak, ako to cit. ustanovenia § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 OSP ustanovujú, a tým predišla výzve krajského súdu na odstránenie nedostatkov návrhu na začatie konania. Toto správanie sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne, však v konečnom dôsledku nemalo vplyv na dĺžku konania, pretože právna zástupkyňa sťažovateľky na výzvu krajského súdu vo veci odstránenia nedostatkov návrhu na začatie konania reagovala v primeranej lehote.

Pri skúmaní posledného kritéria, teda spôsobu, akým krajský súd vo veci postupoval, treba konštatovať, že krajský súd síce správne už deväť dní po doručení žaloby vykonal predbežnú kontrolu základných náležitostí žaloby, ale neoznačenie sídla žalovanej spoločnosti v texte žaloby nezistil, hoci táto skutočnosť už vtedy bola objektívne daná a zistiteľná. Túto skutočnosť zistil až 14. mája 2002.

Podľa názoru ústavného súdu časový úsek od 24. mája 2000 do 14. mája 2002 (2 roky bez 10 dní) treba považovať za zbytočný priesťah, ktorý bol jednoznačne spôsobený postupom súdu.

Na záver k tomuto bodu sťažnosti ústavný súd konštatuje, že krajský súd v období od 24. mája 2000 do 14. mája 2002 porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal krajskému súdu, aby vo veci sp. zn. 10 Cb 367/00 konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02).

V zmysle uvedeného nemožno priznať sťažovateľke za porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy primerané finančné zadosťučinenie, lebo porušenie tohto práva je plne kompenzované tým, že ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Tým sú všetky následky porušenia tohto práva napravené.

Naproti tomu porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru možno kompenzovať iba priznaním finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd dospel k názoru, že jedine konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov,

resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku.

Berúc do úvahy časový rozsah porušenia práva ústavný súd uznal podľa zásad spravodlivosti za odôvodnené priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk.

Trovy právneho zastúpenia sťažovateľky pozostávajú z troch úkonov právnej pomoci zo strany komerčnej právničky, a to z prevzatia a prípravy zastupovania, zo spísania sťažnosti a zo spísania stanoviska k vyjadreniu krajského súdu. Za prvé dva úkony vykonané v roku 2002 patrí odmena v sume po 3 900 Sk a za tretí úkon vykonaný v roku 2003 v sume 4 270 Sk. Režijný paušál k dvom úkonom z roku 2002 je 100 Sk a k poslednému úkonu v roku 2003 128 Sk. Preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkom sumu 12 398 Sk.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2003